

NÉPNYELVHAGYOMÁNYOK.

Bakáéknál.

Azt mondja a tapasztalt vén baka, hogy: „az újonc, mielőtt bevonulna a tényleges szógálatra, fél téglával veri a mejjit“, hogy majd így, majd úgy! Pedig bizony nem úgy lesz az, hanem amúgy!

Hej Istenem, be sokszor könnybe lábad a szeme a szegény *zöld hasú*, *csikos hasú*, *buger*, *poros fülű* ujoncnak az *ujonc sorvány* alatt, amely mindössze 8 hét, de mindazonáltal fölér az örökkévalósággal. Milyen mélységes tudománnyal kell megismerkednie az alatt a kerek 56 nap alatt. Hogy kell a *zavárzatot* (a mannlicher puskán a tölténynek a csőbe taszítóját és ellobbantóját) kinyitni és becsukni; melyik vállára kell a *válltekereszt* (a jobb vállon a vállszalag alatt a puska megakasztására szolgáló kitömött posztókészülék) fölhúzni; hogy kell a szuronyon a *homorrágatot* (a szurony pengéjén jobbról-balról egy-egy csatornaalakú mélyedés, amit hajdanta *vércsatornának* neveztek) pucolni, hogy ragyogó tiszta legyen; mily nagynak szabad a *csomboléknak* (a puska tisztítására való kender) lennie, hogy a csőben levő *huzagokat* meg ne sértse, mert ha a *furat* (a cső belső ürege) megsérül, a *lövedék* se megy a rendes *röppályán*; ha pedig a *töltényvonó* (amely az elhasznált töltények hüvelyét rántja ki) *horonyába* (mélyedés; itt a töltényvonó ágya) valami piszok akad, nem lehet a töltényvonónak működnie. Hát még a sok aprólékos munka, a varrás este a foglalkozás után, mikor a szegény poros fülűnek csak a lámpa felé háttal ülve engedi az öreg baka a dolgozást; majd, ha 6 hónapot eltölt, már féloldalt fordulhat a fény felé, de egészen szembe a

lámpával csak egy év mulva dolgozhatik. mert az kizárólag az öreg baka privilégiuma. Csak próbáljon *rezonérozni*, majd elhuzzák a nótáját. Neki sipkáját csak ellenzőjével előre fordítva szabad vise nie, a *sapkarózsát* se szabad behorpasztania, se a fejránkosra ülnie, mert ez mind *crimen laesae maiestatis* s az öreg baka jogait védi hol *taslival*, hol *megpokrócozással*.

Hát még a *szerencsétlen vizkárosultak* (póttartalékosok); nem javul meg az ő szájuk ize a szolgálat eltelte után se soha örökké. Róluk lehetne méltán elmondani: quem di odere.

Szívesen megy az ujonc a 8 hét után tisztí szolgának, habár *kutyamosónak* híjják is azután; még jobban szereti, ha megteszik szakáccsá, ámbár akkor *piszkos* lesz stereotyp jelzője; bemegy ő suszternek is, ha ért a mesterséghez, mert igaz, hogy: *deszka s...ü suszter, peniszes csizmadia* lesz a neve, de a gyakorló téren nem biztatják: *úgy . . . beruglak, hogy csak az őszi köddel jössz le megint a födre*, vagy: *úgy megváglak, hogy hét bolond lesz belőled*. Mert biz' a gyakorló téren lépten-nyomon csak az hangzik a fülébe: *úgy vágd ki a lábad, hogy az ég rogyik rád tüle*, vagy: *hogy a cserép hulljon rád a háztetőről*, s ha nem nyomja jól oda a bakancsot, ott a nemezis a háta mögött.

Háromszor-négyszer boldogok, kiket sorsuk a számvivők közé juttat. Óh boldog *tintanyalók!* ti csak a *ködvágót* (széles utász kard) cipelitek oldalatokon s hidegben meleget nyujt nektek a fűtött iroda, melegben pedig jó hűvös menedékhely a kutató szemek elől, míg a szegény bakák épen megfordítva télen fűhatnak hideg körmükbe a kineses városban s nyáron törülhetik magukról a patakozó izzadságot.

Hanem aztán, ha kitanulta az ujonc a maga mesterségét, elfoszlik a sok kellemetlenség, mint sűrű köd a meleg napsugár elől s beletörődve a *gyöngyéletbe*, kezdi magát otthon érezni az olykor-olykor darabos, de mindig igazi bajtársi körben. Mert az a magasságos előljáró csak szolgálatban oly megközelíthetetlen, pihenő közben szívesen meghallgatja a szegény baka panaszait, megorvosolja a föl-föltűnő bajokat, fainak tekinti azt a nem tudom minek is nevezzem alakokat, akik még: *vigyázzba se tudnak jóformán állani*.

Nem-igen únja magát a baka se télen, se nyáron. *El-el kunérkodnak* egymással, melyiknek milyen a szeretője?! A Nagy Pistáé például Gács Jóska szerint, *olyan, a milyentűl a valamire való lú az abrakot se venné el*, amellet marott állú (sömörös) s már 48-ban *alighanem az ágyút húzta*. Nagy Pista is látta ám a Jóskaét a mult vasárnap, amikor is *le vót takarva a kipe kiselejtített szalmazsákkal* (értsd: fátyollal), s *fertelmes vót, mint az iccaka*, de hát Jóska nem bánja, ha a fél víge a fűvet marja se, jó neki az olyan is.

Hanem te Jóska, ha a Kecskés sógor *macája szalmazsákom lehetne, nem fordítanám meg egy hónapig* (a bakáknak ugyanis minden istenadott éjszakára nyilásával felfelé s reggelre kelve azzal lefelé kell szalmazsájkukat fordítaniok). *Isten bizony nem adnám oda egy pitar kutyáér. se egy sajka* (sajka, csajka = evő csésze) *zupdár*. „Na nízd csak, még aszongya, hogy ojan fehér cseléd csak öreg bakának

dukál". Pedig ú az öreg baka, *hisz még most is lóg a száj a kilin-
csen, amit berukkoláskor maga után berántott: még gőzölög amit
cibül korábban utójjára oda p . . . t*".

„Csak éngem látna meg eccer az *örömlajbiba'* (könnyű posztó-
újjas, amit a melegebb napok beálltával hord a baka; amiben arány-
lag jól esik (?) a gyakorlat, akárcsak lajbiban volnának), tudom, hogy
fakípnél hagyná azt a két ballábú bugert“.

Így diskurálgatnak a Nestor-jelöltek, ha egy kis időhöz jutnak,
amikor néha még a bakaimádság is felszínre kerül, amit végezetül
ide iktatok:

„Mi atyánk, ki lakozol Budán, Legyen meg a te akaratom
X . . . ben, Szenteljük meg a te nevedet mi bakák, Jöjjön el a te
országod sok szép lányokkal. És legyen meg a mi akaratunk a kaszár-
nyában, Miképen minden este kérünk, hogy ne vígy az áristomba,
És szabadíts meg a kurta vastól és az kaszárnya-áristomtól, De szapo-
rítsd a menázsinkat és a zsold fizetésünket. Őrizz a sok iskolától és
a paraneskiadástól, Adjál inkább szabadságot, vagy pedig örök szabad-
ságot, Hogy mink innét elmeheessünk, Szabad életet nyerhessünk“
Ámmen!

(Debrecen.)

BARCZA JÓZSEF.